

У зв'язку зі збитками національній системі, правам та інтересам громадян вітчизняне законодавство вживає значних заходів у боротьбі з кіберзлочинністю: Указ Президента від 31 липня 2000 року "Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні", виділення кіберзлочинності, як окремого виду злочину у Кримінальному кодексі України. Також важливу роль у цьому слугує вирішення даної проблеми на міжнародному рівні, оскільки кіберзлочини виходять за кордони однієї країни, складність їх у вичисленні та велика кількість дають змогу говорити про те що жодна держава неспроможна боротися з ними без співпраці з іншими. Прикладом такої співпраці є прийняття конвенції "Про кіберзлочинність", меморандуму "Про співробітництво між Генеральною прокуратурою України та Національною прокуратурою Королівства Нідерланди у боротьбі з кіберзлочинністю, організованою злочинністю та відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом" та інші [2].

Отже, проблема кіберзлочинності є пріоритетною в нашій країні, специфіка даного виду злочину дає нам змогу зрозуміти, що комп'ютерні злочини будуть зростати та ставати все більш організованими. Вже на даному етапі цей злочин починає мати форму бізнесу, оскільки злочинці мають намір на отримання довгострокового доходу. Саме тому дії правоохоронних органів країни, які спрямовані на виявлення злочинців з кожним днем стають не ефективними бо комп'ютерні злочинці працюють з технологіями які не стоять на місці, вони постійно оновлюються і превентивних мір по боротьбі з ними не достатньо.

Література

1. Кримінальний Кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341 [Електронний курс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
2. Карпов Н., Вертузаев М. К вопросу о борьбе с компьютерными преступлениями в Украине // Закон и жизнь. – 2004. – № 7
3. Голубів В.О., Гавловський В.Д., Цимбалюк В.С. Проблеми боротьби зі злочинами у сфері використання комп'ютерних технологій: Навч. посібник / За заг. ред. доктора юридичних наук, професора Р. А. Калужного. – Запоріжжя: ГУ ""ЗІДМУ"" , 2002. – 77с.

УДК: 343.9 (043.2)

Ярмак А. С.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м.Київ
Науковий керівник: Мотлях О.І., к.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ НЕПОВНОЛІТНІХ

Допит – це процесуальна дія, яка являє собою регламентований кримінально-процесуальними нормами інформаційно-психологічний процес спілкування осіб, котрі беруть у ньому участь, спрямований на одержання інформації про відомі допитуваному факти, що мають значення для встановлення істини у справі [1, с. 187].

Допит є найбільш поширеним способом одержання доказів. Його проведення вимагає від слідчого високої загальної та професійної культури, глибокого знання психології людини. Загальні засади проведення цієї слідчої дії врегульовані ст. 224 КПК України. З поміж видів допиту особливе місце належить допиту неповнолітніх. Серед вчених панує думка, що неповнолітні особи мають бути викликаними на допит тільки у крайніх випадках, коли без їх показань неможливо встановити істину у кримінальному провадженні. Така позиція засвідчує визнання вченими особливого статусу щодо неповнолітніх осіб. Ще одним істотним моментом є те, що названі особи не попереджаються про кримінальну відповідальність за відмову від дачі показань та за завідомо неправдиві показання.

Слід зазначити, що підготовка і проведення допиту неповнолітніх зумовлені віковими особливостями допитуваної особи. Знання цих особливостей має велике значення для обрання прийомів встановлення психологічного контакту, вибору режиму проведення цієї слідчої дії, здійснення впливу на неповнолітнього, оцінки його свідчень. У науковій спеціальній літературі запропоновано кілька вікових груп неповнолітніх, зокрема: дошкільний вік (до 7 років); молодший шкільний вік (від 7 до 11-12 років); підлітковий вік (від 11 до 14-15 років); старший шкільний вік (від 14 до 18 років) [2, с 137]. Вікові особливості – це сукупність взаємопов'язаних типових для даного віку процесів, станів і властивостей, що виявляються у поведінці та вказують на загальну спрямованість розвитку особи. Залежно від вікової категорії, особа по різному сприймає оточуючий світ і процеси, які в ньому відбуваються.

Тому по різному може відтворювати отриману інформацію, зокрема події злочину, свідком якого вона виступає. Для слідства ця складова є важливою, оскільки часто-густо допит неповнолітнього стає основою для висування криміналістичних версій і організації та планування процесу розслідування справи. Тому, беручи за основу вікову категорію неповнолітнього спробуємо дослідити певні особливості формування пам'яті людини. Діти дошкільної вікової групи вирізняються практичною відсутністю послідовного логічного мислення і можуть давати лише нескладні відповіді на зрозумілі їм запитання. Для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку характерною є наявність підвищеного навіювання та схильність до фантазування. Ці психологічні особливості мають бути врахованими у процесі допиту і при оцінці показань неповнолітнього. Підлітковий вік – це перехідний етап від дитинства до дорослості. Принципово нова відмінна риса цього віку – "почуття дорослості" [3, с 86]. Підліткам притаманні імпульсивність, швидка зміна настрою, негативізм. Ці якості можуть бути причиною відмови від спілкування зі слідчим і повідомлення необхідної інформації. Старший шкільний вік – завершальний етап переходу до дорослості. У цей період визначаються життєві ідеали, здійснюється вибір професійної спрямованості, встановлюється мета і сенс життя. Для старшого шкільного віку характерна схильність до референтної (авторитетної) групи чи референта (найбільш авторитетної особи). Якщо свідком є неповнолітній, який не досяг 14 років, допит має проводитися у присутності педагога. Присутність педагога при допиті свідків у віці від 14 до 16 років не є обов'язковою. Це питання у кожному випадку вирішує слідчий. Згідно зі ст. 438 КПК при допиті неповнолітнього обвинуваченого присутність педагога або лікаря, батьків чи інших законних представників винесена на розсуд слідчого чи прокурора або може бути здійснена за клопотанням захисника [4, с 328].

Важливим питанням підготовки до допиту неповнолітнього є вибір місця і обстановки допиту (вдома, у школі, в кабінеті слідчого тощо), що має сприяти встановленню психологічного контакту і одержанню необхідної інформації. Треба заздалегідь підготувати запитання, які потрібно з'ясувати у неповнолітнього. Вони мають бути простими, доступними для розуміння допитуваного. Виконання такого завдання забезпечується складанням плану запланованої слідчої дії. У процесі допиту неповнолітнього слідчому необхідно встановити з ним психологічний контакт. Для цього рекомендується провести бесіди на загальні теми (спорт,

навчання, ігри, нові фільми, книжки та ін.), продемонструвати знання його потреб та інтересів. При допиті неповнолітнього підозрюваного або обвинуваченого слідчий повинен триматись спокійно, доброзичливо, але й достатньо твердо. Така манера поведінки сприяє встановленню необхідного контакту з підлітком, налаштовує його на відверту бесіду.

Література

1. Криміналістика: Підручник / Кол. авт.: В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель, та ін. / За ред. проф. В.Ю. Шепітька. – 4-е вид., перероб. і доп. – Х.: Право, 2010. – 464 с.
2. Шмиголь Т. Особливості тактики проведення допиту при розслідуванні злочинів, учинених неповнолітніми / Т. Шмиголь // Підприємництво, господарство і право: Науково-практичний, господарсько-правовий журнал / Ін-т приватного права і підпр-ва АПРН України та інш. – Київ, 2007. – № 8. – С. 134-137.
3. Біленчук П.Д. Криміналістика. /П.Д. Біленчук – Київ, 2001. – 500 с.
4. Баранчук В.В. Поняття та ознаки психологічного контакту в процесі допиту // Питання боротьби зі злочинністю: збірник наукових праць / Академія правових наук України; Ін-т вивчення проблем злочинності. – Харків, 2009. – Вип. 17. – С. 326-332.